

PROSTORSKO PLANIRANJE ZA POTREBE OBRAMBE

mag. Alma Zavodnik *, dr. Miran Ferlan *,
mag. Samo Drobne *, mag. Marjan Čeh *

Izvleček

KLJUČNE BESEDE:
*GIS, prostorsko
planiranje, metodološki
pristop, obramba*

Geo-informacijski sistem je danes nepogrešljiva podpora prostorskega planiranja, ki se močno prepleta z njegovo vsebino in metodologijo. V prispevku je predstavljena njuna medsebojna povezanost pri izdelavi analize razvojnih možnosti ter oblikovanju zasnove področja obrambe za potrebe prostorskega plana Slovenije.

V zaključku prispevek podaja možnosti nadaljnjega prostorskega razvoja obrambe, predvsem pa uporabe geo-informacijske podpore v procesu prostorskega planiranja.

Spatial Planning and Defense

Abstract

Nowadays, spatial planning – especially its contents and methodology – is very close related to the geographical information systems (GIS). In the paper the relationship of spatial planning for the purpose of defense of Republic of Slovenia and GIS is presented. Some possibilities for further development of the use of GIS in the procedures of spatial planning to the emphasis on defense are discussed.

1. UVOD

S proučevanjem obrambe v kontekstu prostorskega načrtovanja za potrebe novega prostorskega plana Slovenije, je bil pred nas postavljen poseben izziv, saj je šlo za seznanjanje z do sedaj malo poznanim področjem. Počasi, a vztrajno smo razgrinjali njegove posamezne lastnosti in ga spoznavali kot enega izmed uporabnikov prostora z nekaterimi posebnimi zahtevami. Med njimi so najpomembnejše zagotavljanje obrambne sposobnosti države, možnost delovanja v miru, vojni in drugih izrednih razmerah, preoblikovanje Slovenske vojske s povečevanjem deleža poklicne sestave in sodelovanje v mednarodnih mirovni in humanitarnih operacijah.

Pri delu smo marsikdaj trčili ob ustaljene, pogosto negativne predstave, ki so se v preteklih desetletjih uveljavile tako v strokovnih kot laičnih javnostih.

KEYWORDS: *spatial
planning, GIS,
methodological
approach, defense*

Poleg tega se je obravnavno področje izkazalo kot eno zahtevnejših, saj obramba (vojska) že po svoji naravi delovanja teži k varovanju svojih odločitev in podatkov. Sprejete odločitve o razmestitvi obrambne infrastrukture v prostoru so zelo kompleksne, pogojene tudi z geostrateškimi in naravnimi danostmi prostora; zato so dolgoročne ter jih ni mogoče spreminjati v kratkih časovnih obdobjih.

Vsi navedeni dejavniki in izhodišča so narekovali tesno povezavo prostorskega načrtovanja z geo-informacijskim sistemom (GIS). S podporo GIS-a smo lahko problem obravnavali celovito in večplastno, saj omogoča sprotno preverjanje dobljenih rezultatov z dejanskim stanjem ter oblikovanje in prikazovanje novih, alternativnih rešitev bodočega prostorskega razvoja obrambe.

S to raziskavo je bilo v Sloveniji področje obrambe prvič obravnavano kot enakovreden dejavnik, ki mora prav tako kot druge dejavnosti načrtovati in usklajevati svoje potrebe v prostoru z drugimi udeleženci v procesu prostorskega načrtovanja.

2. METODOLOŠKI OKVIR

Osamosvojitve Slovenije leta 1991 je morda prav na področju obrambe prinesla v Sloveniji največji preobrat glede vloge in pomena te dejavnosti v skupnem razvoju celotne države. Razkorak s prejšnjim sistemom in novo sprejete odločitve so terjale pazljivo izbiro meril in kazalcev za vrednotenje stanja in trendov ter načrtovanje nadaljnjega prostorskega razvoja obrambe. Najtežavnejše je bilo vzpostaviti sistem, ki vsaj delno zagotavlja medsebojno primerljivost dobljenih rezultatov.

Kot osnovni okvir je bilo zato potrebno opredeliti ključne časovne mejnike, ki so vplivali na dosedanji prostorski razvoj obrambe, izvajanje veljavnega prostorskega plana Slovenije in pomenijo izhodišče za oblikovanje predlogov za nadaljnji prostorski razvoj obrambe. Za iste časovne mejnike je bilo mogoče vzpostaviti podatkovne zbirke o objektih in okoliših objektov (v nadaljevanju OOO) ter varnostnih pasovih (v nadaljevanju VP). S pomočjo pridobljenih podatkov je mogoče nekatera dejstva in spoznanja tudi kvalitativno ovrednotiti. Podatkovne zbirke je bilo mogoče vzpostaviti za:

- **leto 1985** – območja za potrebe obrambe z varnostnimi pasovi, tako imenovani kompleksi JLA;
- **leto 1986** – območja za potrebe obrambe z določenimi območji prepovedane, nadzorovane in omejene gradnje (v nadaljevanju: plan 1986).
- **leto 1994** – na Ministrstvu za obrambo so pripravili prvi pregled stanja infrastrukture za potrebe obrambe na analognih kartah v merilu 1:5.000. Karta s prikazom OOO in VP, ki so opredeljeni v skladu z Navodilom za

določanje in prikazovanje potreb obrambe in zaščite v prostorskih planih se stalno dopolnjuje in spreminja glede na dejansko infrastrukturno opremljenost za potrebe obrambe (v nadaljevanju: stanje).

- **leto 2000** – gre za objekte in okoliše objektov ter varnostne pasove, ki so s strani Ministrstva za obrambo predlagani kot perspektivna območja za potrebe obrambe in jih upoštevamo kot vodilno izhodišče za oblikovanje predloga zasnove področja obrambe za potrebe novega prostorskega plana Slovenije (v nadaljevanju: predlog). OOO in VP so opredeljeni v skladu s predlogom planskih elementov in kazalcev za novi prostorski plan Slovenije, ki jih je bilo prav tako potrebno preoblikovati in posodobiti v skladu z načeli sodobnega prostorskega načrtovanja in potreb obrambe.

Že iz poimenovanja posameznih podatkovnih zbirk je razvidno, da se je uporaba izrazov za objekte in okoliše objektov (OOO) ter varnostne pasove (VP) skozi čas bistveno spreminjala. Kompleksi, območja, objekti, infrastruktura,... za potrebe obrambe so v večini primerov označevali isto; vse izraze smo sedaj poenotili in s tem dosegli vsaj delno primerljivost podatkov iz različnih obdobj. Kljub temu nam to ni v celoti uspelo, saj so bili v preteklosti poleg različne uporabe izrazov, različni tudi metodološki pristopi glede določanja/oblikovanja in prikazovanja objektov in okolišev objektov ter varnostnih pasov (največja odstopanja so glede na dogovorjeno terminologijo v podatkih plana 1986 ter kompleksov JLA).

Predstavljeni rezultati tako najbolj jasno kažejo stanje za posamezne časovne preseke, ni pa bilo vedno mogoče ali smiselno izvesti tudi razvojnega trenda (rezultati bi v teh primerih dali ne le pomanjkljivo, temveč celo napačno sliko). Pri nekaterih analizah se je zaradi narave obravnavane tematike izkazalo, da analize stanja in razvojnih teženj za pretekla obdobja (predvsem plan 1986 in komplekse JLA) ni smiselno izvajati.

Pokazalo se je, da podpora GIS-a omogoča zanesljivost in kakovost v vseh fazah prostorskega načrtovanja, ki obsega spoznavanje problematike, stanja in teženj, zbiranje informacij, snovanje in izdelovanje možnih alternativnih predlogov, njihovo vrednotenje in izbiro ter uveljavitev izbranega predloga. Zelo pomembno vlogo ima tudi pri izvajanju sprejetih odločitev in vzpostavitvi sistema za stalno spremljanje stanja v prostoru.

3. STANJE, TEŽNJE IN RAZVOJNE MOŽNOSTI PROSTORSKEGA RAZVOJA OBRAMBE

Največji poudarek GIS-ov je bil prav pri izdelavi analitičnih gradiv, na podlagi katerih smo ugotavljali stanje, težnje in razvojne možnosti prostorskega razvoja obrambe. Želeli smo pokazati predvsem obstoječe značilnosti OOO in pripadajočih VP kot so njihova prostorska razporeditev, površine ki jih

zavzemajo glede na celoten teritorij Slovenije in glede na druga (sektorska) zavarovana območja. Nekatere značilnosti smo želeli pokazati tudi glede na razvojne težnje obrambe od izdelave (prvega in še sedaj veljavnega) prostorskega plana Slovenije, še posebej pa od osamosvojitve Slovenije naprej. Kot smo že pojasnili, to ni bilo vedno mogoče. Kljub temu smo lahko izpeljali nekatere splošne ugotovitve, ki so bile podlaga za napovedi vsaj nekaterih razvojnih možnosti obrambe v prostoru.

Za oceno razvojnih možnosti obrambe v prostoru so pomembni še številni drugi dejavniki, ki niso vezani le na prostorsko lokacijo in velikost OOO ter pripadajočega VP, temveč na vrsto in obseg delovanja posameznih OOO. Prav tako je pomemben socialni vidik prisotnosti OOO za potrebe obrambe v določenem okolju, saj lahko bistveno vpliva na njegov celoten razvoj. Tako ocenjujemo, da stalna prisotnost Slovenske vojske v določenem okolju lahko v socialnem pa tudi ekonomskem smislu pomeni:

- dodatne zaposlitve civilnih in vojaških kadrov iz tega območja,
- poraba storitev in blaga Slovenske vojske omogoča hitrejši ekonomski razvoj določenega okolja; predvsem v manjših okoljih je vojska sorazmerno velik porabnik,
- Slovenska vojska sodeluje (tudi/predvsem zaradi lastnih potreb) pri infrastrukturnem opremljanju in urejanju okolice; pri tem gre tako za družbeno kot prometno in komunalno infrastrukturo; ob tem lahko poudarimo, da mora SV pri urejanju OOO za svoje potrebe upoštevati vse predpise in standarde, ki veljajo za civilno uporabo. S tega vidika torej Slovenska vojska v primerjavi z drugimi uporabniki prostora ni v privilegiranem položaju,
- Slovenska vojska se lahko vključuje v socialno in kulturno življenje v okolju, kjer je prisotna (npr. skupna uporaba športnih objektov),
- zelo pomembna je pomoč Slovenske vojske lokalnim skupnostim v primeru naravnih nesreč,...

Kljub temu lahko prihaja Slovenska vojska zaradi izvajanja svojih dejavnosti, v konflikten odnos s svojim okoljem. Gre predvsem za trajanje in obseg vojaških vaj. Redna usposabljanja se sicer praviloma vršijo v OOO, vendar se pri vojaških vajah posega tudi izven OOO takrat, ko obstoječa vojaška infrastruktura ne omogoča izvajanja vaj v načrtovanem obsegu. Za te primere je izdelan letni načrt usposabljanja Slovenske vojske (potrditi ga mora Vlada RS), v katerem so določena območja, kjer se takšne vaje izvajajo. Z ustreznim načrtovanjem uporabe OOO in drugih zemljišč, ki niso v lasti Ministrstva za obrambo, predvsem pa z načrtovanjem njihove uporabe (namen in časovni obseg – št. dni/leto) je možno uveljavljati sočasno rabo prostora na območjih, kjer je Slovenska vojska prisotna le občasno. V vseh primerih je poleg načrta uporabe potrebno izdelati tudi finančni pregled stroškov in koristi takšnega načina delovanja lokacij za potrebe obrambe.

3.1 Struktura in površine objektov in okolišev objektov ter varnostnih pasov

Analizo strukture OOO in VP smo izdelali za plan 1986, stanje ter predlog. Pri tem se je izkazalo, da je plan 1986 z ostalimi podatki neprimerljivi, saj so planski elementi razdeljeni le na območja garnizonov JLA, območja teritorialne obrambe ter varnostne pasove (kontrolirana, omejena in nadzorovana gradnja).

Primerjava je tako možna le med stanjem in predlogom. Skupno število OOO za potrebe obrambe glede na stanje je 333, glede na predlog pa 311. V predlogu za novi prostorski plan Slovenije je tako obseg OOO zmanjšan za 22. Največ OOO je v uporabi za vojaško usposabljanje (vadišča ali strelišča ali poligoni ter vojašnice s pripadajočo infrastrukturo), sledijo jim OOO upravnih in drugih funkcionalnih zvez ter OOO za operativne in bojne naloge z infrastrukturnim omrežjem ter skladišča vojaške opreme in oborožitve s pripadajočo infrastrukturo. Vsi ostali OOO za potrebe obrambe se uporabljajo v druge namene in nastopajo v bistveno manjšem številu, praviloma pod 10.

Skupne površine OOO in VP v Sloveniji trenutno zavzemajo 1.11% (225.08 km²) površin celotnega ozemlja Slovenije (20.273,12 km²). Glede na veljavni prostorski plan države pa je delež površin, ki jih uporablja Slovenska vojska veliko višji, kar 7,52%. Tako velik upad je predvsem posledica družbeno političnih sprememb, ki so se v Sloveniji zgodile po njeni osamosvojitvi leta 1991. Razlika je nastala predvsem na račun zmanjšanja površin VP ter letališč, medtem ko so se površine OOO celo nekoliko povečale. V podatkih predloga 2000 je kljub zmanjšanju števila OOO za potrebe obrambe zopet zaznati rahlo povečanje površin, ki jih zaseda Slovenska vojska.

Preglednica 1: Površine objektov in okolišev objektov ter varnostnih pasov glede na celotno površino Slovenije

Leto	Površina RS (km ²)	OOO (km ²)	OOO (%)	VP (km ²)	VP (%)	Skupaj OOO+VP (km ²)	Skupaj OOO+VP (%)
1986	20273.12	25.20	0.12%	1499.25	7.40%	1524.45	7.52%
stanje	20273.12	72.13	0.36%	152.95	0.75%	225.08	1.11%
predlog	20273.12	55.84	0.28%	304.04	1.50%	359.88	1.78%

Iz analize strukture OOO (prevladujejo OOO za vojaško usposabljanje) je razvidno, da obstoječi in predvideni OOO za potrebe obrambe zagotavljajo izvajanje temeljnih nalog Slovenske vojske, kot jih določa Zakon o obrambi, predvsem pa izvajanje vojaškega usposabljanja za oborožen boj in druge oblike vojaške obrambe, zagotavljanje bojne pripravljenosti in izvajanje obrambe ob vojaškem napadu na državo. Pri tem je poskrbljeno tako za nemoten potek in varnost izvajanja vaj (OOO z izključno rabo prostora) kot preprečevanje ogrožanja oseb in dobrin izven območij izključne rabe prostora v času izvajanja vaj (VP z nadzorovano rabo prostora).

Analiza velikosti OOO je pokazala, da je v Sloveniji v primerjavi z drugimi evropskimi državami za potrebe obrambe namenjenih enak oziroma celo manjši delež površin (Doxford, 1998). Tako je npr. v veliki Britaniji za potrebe obrambe namenjenih skoraj 1%, na Nizozemskem 1.15%, v ostalih zahodno evropskih deželah pa 1-3% celotnega nacionalnega teritorija. Podobno velja za strukturo OOO, ki so tudi v drugih državah v pretežni meri (cca 80%) namenjeni za vojaška usposabljanja. Slovenija tudi na ta način sledi usmeritvam mednarodnih dokumentov in izvajanjem obveznosti, ki jih je sprejela v mednarodnih organizacijah.

3.2 Prostorska razporeditev objektov in okolišev objektov glede na pokrajinska poveljstva

Zadovoljujoča struktura in velikost OOO za potrebe obrambe vendarle še ne zadoščata za racionalno izvajanje dejavnosti Slovenske vojske. Glede na obseg in strukturo Slovenske vojske je pomembna tudi prostorska razporeditev OOO. Njeno ustreznost smo proučevali predvsem na državni in regionalni ravni.

Kljub nekaterim težavam pri izdelavi analize prostorske razporeditve OOO, lahko ugotovimo, da so glede na sedanje potrebe prostorsko ustrezno razporejeni. Pri tem je potrebno upoštevati, da se ohranjajo in uporabljajo tisti OOO, ki so najugodnejši z logističnega vidika. Ministrstvo za obrambo ocenjuje, da določene probleme pri zagotavljanju vzdrževanja, varovanja ter seveda s tem povezanimi stroški pomeni razpršenost OOO.

S sprejetjem Splošnega dolgoročnega programa razvoja in opremljanja Slovenske vojske v letu 2000 (Uradni list RS št. 32/2000) so se spremenili cilji razvoja Slovenske vojske, ki so v prihodnje usmerjeni v vzpostavitev ustrezno velike, sodobno opremljene in oborožene, učinkovite in strokovne vojske, ki bo v znatnem obsegu popolnjena s poklicno sestavo. Predvideno preoblikovanje Slovenske vojske bo potekalo postopoma do leta 2010. Kot je razvidno iz spodnje preglednice, bo preoblikovanje Slovenske vojske z vidika njenega obsega usmerjeno v postopno zmanjšanje celotnega števila pripadnikov v vseh strukturah Slovenske vojske in s tem v spremembo razmerja med njeno stalno in rezervno sestavo.

	Celotni obseg Slovenske vojske		Vrsta sil in njihov obseg					
	1999	2010	Sile za hitro napredovanje		Glavne obrambne sile		Dopolnilne obrambne sile	
			1999	2010	1999	2010	1999	2010
Stalna sestava	4.200	7.700	400	900	3.400	6.600	400	200
Rezervna sestava	62.500	39.300	-	950	22.100	24.300	40.400	14.050
Skupaj	66.700	47.000	400	1.850	25.500	30.900	40.800	14.250

Preglednica 2: Številčno stanje Slovenske vojske v letih 1999 in 2010, Vir: UL RS 32/2000

Zastavljene temeljne naloge preoblikovanja in razvoja SV bodo nedvomno imele svoje posledice v strukturi, obsegu in prostorski razporeditvi OOO za potrebe obrambe. Glede na podatke, s katerimi razpolagamo lahko predvidevamo, da bodo v naslednjem obdobju nastale sledeče spremembe (ali pa je o njih vsaj potrebno razmisliti):

- nova struktura poveljstev in preoblikovanje Generalštaba slovenske vojske bo lahko posledično pomenila drugačno teritorialno organiziranost za potrebe obrambe, tako glede organizacije poveljstev kot prostorske razporeditve OOO za potrebe usposabljanja;
- struktura OOO za potrebe obrambe se bo spremenila v smislu koncentracije nekaterih dejavnosti na manjše število lokacij (poklicna vojska nedvomno terja drugačne organizacijske prijeme kot obstoječi sistem naborništv);
- zmanjšanja potrebnih površin za učinkovito delovanje Slovenske vojske pa ni mogoče predvidevati, saj posodabljanje obstoječih in opremljanje z novimi oborožitvenimi sistemi zaradi vedno večje mobilnosti, okretnosti in dometa orožja zahteva tudi večje varnostne pasove okrog OOO, ki služijo za vojaško usposabljanje. Za nekatere vrste sodobnega orožja bi potrebovali celo bistveno večje poligone, ki jih v Sloveniji zaradi njenih naravno geografskih danosti ni mogoče zagotoviti. Zato SV poskuša prilagajati usposabljanje na obstoječo infrastrukturo ter zagotavljati možnosti za najnujnejša usposabljanja (nekatera streljanja) v tujini. V smislu zagotavljanja vojaške infrastrukture, ki je v Sloveniji ni mogoče vzpostaviti (npr. vadišča za protizračno obrambo), skuša Slovenska vojska izkoristiti različne mednarodne sporazume (s sosednjimi državami in/ali varnostnimi organizacijami);
- opremljanje s sodobnimi tehnologijami in uvajanje poklicnega sestava Slovenske vojske bo pomenilo tudi vedno večjo potrebo po dogovarjanju/usklajevanju potreb z drugimi uporabniki prostora tako na horizontalni (drugi sektorji) kot vertikalni (država-regija-lokalna skupnost) ravni.

3.3 Primerjava površin za potrebe obrambe glede na ostala obvezna izhodišča veljavnega prostorskega plana Slovenije

Vključevanje posameznih vsebin v nov prostorski plan Slovenije terja tudi usklajevanje sektorskih interesov. Zaradi posebnosti področja obrambe smo se odločili izdelati primerjalno analizo med površinami, ki jih za svoje delovanje potrebuje Slovenska vojska ter zavarovanimi območji drugih sektorjev (pri tem smo upoštevali le območja ne pa tudi posameznih/točkovnih planskih elementov). Zanimal nas je predvsem odnos med območji za vojaška usposabljanja ter drugimi varovanimi območji (podatke veljavnega prostorskega plana Slovenije v digitalni obliki nam je za potrebe te raziskave posredoval Urad RS za prostorsko planiranje).

S prikazom rezultatov analize želimo predvsem pokazati na področje obrambe z nekoliko drugačnega zornega kota. Gre namreč za enega pomembnejših področij v okviru ciljev strateškega razvoja Slovenije, ki pa je zaradi narave svojega delovanja manj poznano. Iz tega razloga ima področje obrambe pogosto negativen prizvok, predvsem ko gre za območja in površine, ki jih zaseda zaradi potreb vojaškega usposabljanja. Res je, da so to za javnost v pretežni meri nedostopna območja, vendar je njihova površina v primerjavi z ostalimi zavarovanimi območji (upoštevana so samo obvezna republiška izhodišča veljavnega prostorskega plana Slovenije) izredno majhna. Poleg tega so omejitve za druge dejavnosti v prostoru določene le v varstvenih pasovih okrog objektov in okolišev objektov za potrebe obrambe, ki zavzemajo skupaj 1,50% slovenskega ozemlja. Ob tem se nam vsiljuje primerjava z ostalimi zavarovanimi območji, ki so za razvoj drugih dejavnosti lahko celo bolj omejujoč dejavnik, predvsem pa zavzemajo bistveno večje površine:

- najboljša kmetijska zemljišča 19.09%,
 - varovalni gozd 1,92%,
 - zavarovana območja parkov 39.14% (Triglavski narodni park 4,12%, regijski parki 22.16%, krajinski parki 12.86)
 - območja kulturne dediščine 14.89%
 - območja podtalnice 6.12%
-
- sektorska izhodišča skupaj 60.74% (zavarovana območja se v nekaterih delih med seboj prekrivajo, zato združeno območje obveznih sektorskih izhodišč ni le enostaven seštevek posameznih zavarovanih območij)
 - Slovenija 100%

Prisotnost OOO za potrebe obrambe v drugih zavarovanih območjih je, odvisno od dejavnosti, bolj ali manj moteča. V nekaterih primerih pa celo pripomore k ohranjanju varovanih vrednot prostora. Največ možnih konfliktov je v VP okrog OOO, kjer potekajo vojaška usposabljanja. Po podatkih Ministrstva za obrambo se programi usposabljanja vojne sestave že od leta 1997 ne izvajajo v načrtovanem obsegu. Iz podatkov za leto 2000 lahko razberemo, da so le štirje OOO namenjeni vojaškemu usposabljanju v uporabi več kot 200 dni, nadaljnjih enajst več kot 100 dni v letu, vsi ostali pa manj; nekateri med njimi celo manj kot 10. Glede na to, se možnost vzpostavljanja konfliktnih situacij bistveno zmanjšuje. Razrešitev morebitnih problemov je v prilagajanju/ dogovarjanju glede terminov izvajanja vojaških usposabljanj glede na druge dejavnosti v prostoru (npr. čas intenzivnih del na poljih in travnikih, turistična sezona,...).

Kot smo omenili, želimo na ta način osvetliti obrambno dejavnost v prostoru ter opozoriti na vse večjo potrebo obveščanja in ozaveščanja strokovnih in laičnih javnosti o prostorskih potrebah in delovanju področja obrambe. Z ustreznimi, predvsem pa pravnimi informacijami bo možno spremeniti nekatere ustaljene predstave o tem področju in ga na ta način enakovredno vključiti v razprave o

bodočem prostorskem razvoju Slovenije. V novem prostorskem planu Slovenije pa ga je potrebno upoštevati kot enakovreden planski element, ki s svojim delovanjem pomaga pri uresničevanju temeljnih ciljev (prostorskega) razvoja Slovenije.

3.4 Objekti in okoliši objektov ter varnostni pasovi glede na ostalo grajeno strukturo v prostoru

Pri analizi smo izhajali iz zatečenega stanja v letu 1986, ko je bil sprejet še sedaj veljavni prostorski plan Slovenije. Podatki v spodnjih dveh preglednicah nam kažejo število zgradb s hišno številko (EHIŠ – evidenca hišnih števil, GURS, Ljubljana, 2000) za celo Slovenijo v posameznih letih in prirast zgradb s hišno številko v prikazanih obdobjih.

Preglednica 3: Število zgradb

Leto	EHIŠ v Sloveniji
1986	401235
1991	453636
1995	465628
1998	475087
2000	482888

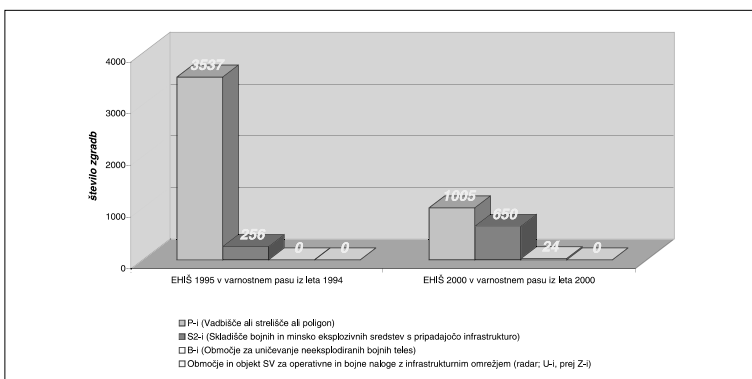
Obdobje	Prirast EHIŠ-a	Delež prirasta
1986/1991	52401	11.55%
1991/1995	11992	2.58%
1995/1998	9459	1.99%
1998/2000	7801	1.62%
1986/2000	81653	16.91%

Preglednica 4: Prirast zgradb s hišno številko po analiziranih letih

Pri analizi smo upoštevali le OOO z varnostnimi pasovi za tri časovne preseke: plan 1986, stanje ter predlog. Rezultati so zaradi različnih planskih elementov in varnostnih pasov v posameznih časovnih presekih neprimerljivi. Kot pri analizi velikosti OOO in VP tudi tu lahko ugotovimo, da se je število zgradb s hišno številko v VP zmanjšalo. Podatek nam ne pove veliko, saj je zmanjšanje števila zgradb s hišno številko v VP posledica zmanjšanja števila in velikosti varnostnih pasov in ne kakšnih drugih ukrepov.

V splošnem lahko ugotovimo, da nam rezultati analize kažejo na premalo učinkovit nadzor nad posegi v prostor in neupoštevanje pogojev in omejitev za gradnjo v varnostnih pasovih okrog OOO za potrebe obrambe. Problematika je celo širša, saj izhaja iz nepoznavanja ali neupoštevanja predpisov tako s področja urejanja prostora kot s področja obrambe, prav tako pa iz delitve občin ob uvedbi nove lokalne samouprave leta 1994.

Graf 1: Število zgradb s hišno številko v varnostnih pasovih okrog objektov in okolišev objektov glede na stanje in predlog po planskih elementih

4. PREDLOG ZASNOVE PODROČJA OBRAMBE ZA PROSTORSKI PLAN SLOVENIJE

Prostor je eden najpomembnejših dejavnikov pri zagotavljanju obrambe države. Področje obrambe nastopa v prostoru v dvojni vlogi. Na eni strani je to področje treba obravnavati kot vidik urejanja prostora, ki je v večji ali manjši meri prisoten v vseh oblikah delovanja in poseganja v prostor, na drugi strani gre za samostojen sektor z lastnimi prostorskimi razvojnimi zahtevami.

Cilji prostorskega načrtovanja v povezavi z nadaljnjim razvojem obrambnega sistema v Republiki Sloveniji bodo zato usmerjeni predvsem v zagotavljanje potrebne infrastrukture za delovanje in razvoj obrambnega sistema, še posebej za usposabljanje, delovanje in razvoj Slovenske vojske, ustrezno razporeditev vojaške infrastrukture v prostoru, ki bo zagotavljala možnost uspešnega izvajanja obrambe v primeru agresije oziroma napada na Republiko Slovenijo, vgrajevanje obrambnih potreb države v prostorsko načrtovanje na vseh področjih ter uveljavljanje mednarodnih standardov varovanja okolja na vojaškem področju.

Glede na omejene prostorske možnosti bo načrtovanje prostorskih potreb na obrambnem področju prednostno usmerjeno v območja, ki so že namenjena obrambnim potrebam, s tem da se bo obstoječo infrastrukturo prilagajalo novim potrebam, povezanim z reorganizacijo Slovenske vojske, uvajanju novih oborožitvenih sistemov in opreme, spremembam, nastalim z osamosvojitvijo Slovenije, ter njenim približevanjem Natu in Evropski uniji.

4.1 Prednostne naloge za uresničevanje ciljev prostorskega razvoja obrambe

Za uresničevanje ciljev prostorskega razvoja na področju obrambe se prednostne naloge nanašajo predvsem na zagotavljanje pogojev, s katerimi bo omogočeno prilagajanje obstoječe infrastrukture perspektivnim potrebam obrambnega sistema, njena uporaba usklajena z danostmi prostora ter smernicami varovanja okolja in zagotovljeno vgrajevanje prostorskih potreb obrambe v prostorske plane na vseh ravneh. Pri tem bo posebna pozornost namenjena:

- stalnemu spremljanju stanja in trendov na področju načrtovanja prostora za obrambne potrebe;
- pravočasni pripravi, izdelavi, sprejemanju in realizaciji normativnih podlag, ki se nanašajo na prostorsko načrtovanje na področju obrambe;
- medresorskemu usklajevanju in prilagajanju potreb po prostoru;

- stalnemu spremljanju aktivnosti v prostoru tudi na regionalni in lokalni ravni ter pripravi posebnih meril in pogojev za posege v prostor na območjih objektov in okolišev objektov z varnostnimi pasovi;
- vzpostavitvi in delovanju geoinformacijskega sistema, namenjenega prostorskemu planiranju na področju obrambe;
- zagotovitvi integralnega pristopa k planiranju prostora na področju obrambe, ki mora upoštevati kompleksno vrednotenje prostora ter poleg lastnih upoštevati tudi cilje prostorskega razvoja drugih dejavnosti in varstva okolja;
- zagotavljanju kontinuitete prostorskega razvoja obrambe v skladu z veljavnimi predpisi o urejanju prostora ter vzpostavitvi mehanizmov in instrumentov za izvajanje sprejetih odločitev na vseh ravneh.

Literatura

Akcijski načrt za članstvo v NATO, RS, 1999

Doktrina vojaške obrambe (obramba, vojaška skrivnost, zaupno), Vlada RS, št. 801/95-25, 1995

Dolgoročni plan SRS za obdobje od leta 1986-2000, UL SRS št. 1/1986

Doxford, D., Hill, T., Land use for military training in the UK, The current situation, likely developments and possible alternatives, Journal fo Environmental planning & management, may 1998, Vol 41 Issue 3, p. 279

Hudoklin J., 1995, Varstvo okolja v politiki prostorskega razvoja Slovenije, Acer d.o.o., Novo mesto, s. 25

Nacionalna strategija Republike Slovenije za vstop v NATO, Vlada RS, 1998

Nacionalni program varstva okolja, UL RS, št. 83/99

Navodilo za določanje in prikazovanje potreb obrambe in zaščite v prostorskih planih, UL RS št. 23/1994

Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije, UL RS št. 71/1993

Splošni dolgoročni program razvoja in opremljanja slovenske vojske, UL RS št 32/2000

Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana RS, UL RS št. 11/99

Strategija vojaške obrambe Republike Slovenije, Preoblikujmo in pripravljajmo se za izzive in nevarnosti v 21. stoletju, Vlada RS, 1998

Zakon o obrambi, UL RS št. 82/1994,

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, UL RS št.60/99

Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o obrambi, UL RS št. 44/1997

Zakon o stavbnih zemljiščih, UL RS 44/97

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, UL SRS št. 18/84, 37/85, 28/86, UL RS št. 26/90, 18/93, 71/93

Zakon o urejanju prostora, UL SRS, št. 18/1984, 15/89, UL RS št.71/93

Zavodnik, A., Analiza vsebinskih izhodišč za koncept prostorskega razvoja RS v kontekstu približevanja EU, Izhodišča za oblikovanje koncepta prostorskega razvoja RS, Ljubljana, 1999